

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 27/2007 vp

Hallituksen esitys laiksi työntekijän työeläkevakuutusmaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta eräissä päivärahoissa

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 25 päivänä syyskuuta 2007 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmis-televasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi työntekijän työeläkevakuutusmaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta eräissä päivärahoissa (HE 87/2007 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Virpi Korhonen, sosiaali- ja terveysministeriö
- osastopäällikkö Erkki Meriläinen, Kansaneläkelaitos
- asiantuntija Johan Åström, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- apulaisjohtaja Kaija Kallinen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- lakimies Heli Puura, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry.

Lisäksi Akava ry ja Suomen Yrittäjät ovat toimittaneet asiasta kirjallisen lausunnon.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki työntekijän työeläkevakuutusmaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta eräissä päivärahoissa.

Esityksen mukaan niissä päivärahaetuuksissa, jotka lasketaan henkilön palkan perusteella, vähennettäisiin aikaisempien vuosien tapaan työtulosta tai maksettavasta etuudesta työntekijän työeläkevakuutusmaksua ja palkansaajan

työttömyysvakuutusmaksua vastaava osuus. Etuuksista tehtävän vähennyksen määräksi ehdotetaan 4,74 prosenttia vuonna 2008.

Esitys liittyy valtion vuoden 2008 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2008 alusta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä asianmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Palkansaaajilta on vuodesta 1993 lähtien peritty eläkemaksua ja työttömyysvakuutusmaksua, joiden yhteismäärä on vaihdellut 3,2 ja 6,1 prosentin välillä. Työntekijämaksujen ansiotasoa alentava vaikutus on otettu huomioon eri päivärahoissa laissa säädetyn erillisen laskennallisen vähennyksen kautta, joka on vaihdellut 1,5 prosentista 5 prosenttiin. Päivärahan perusteena olevista työtuloista tehtävää vähennystä esitetään jälleen jatkettavaksi yhdellä vuodella.

Valiokunta viittaa aiempiin kannanottoihinsa (viimeksi StVM 41/2006 vp), joissa valiokunta on pitänyt välttämättömänä, että päivärahojen määräytymisen tulisi perustua pysyvään lainsäädäntöön. Poikkeussäännöksistä tulisi luopua myös järjestelmän läpinäkyvyyden vuoksi.

Väliaikaisella lainsäädännöllä vuosittain säädetty vähennys työtulosta tai etuudesta merkitsee sairaus- ja vanhempainpäivärahojen, kuntoutuspäivärahojen sekä työttömyyspäivärahojen tason alentamista ja heikentää näiden syiden vuoksi työelämästä poissa olevien taloudellista asemaa. Prosenttivähennyksestä luopuminen lisäisi hallituksen esityksen perustelujen mukaan sairausvakuutusmenoja noin 53 miljoonaa euroa ja työttömyysturvamenoja noin 26 miljoonaa euroa. Menonlisäys edellyttäisi työnantajien ja vakuutettujen maksujen nostamista, mutta ei vaikuttaisi valtion menoihin. Pysyvään järjestelmään siirtyminen merkitsisi sosiaaliturvajärjestelmien yksinkertaistamista ja selkiytymistä. Valiokunta pitää välttämättömänä, että sosiaaliturvan kokonaisuudistuksen osana valmistellaan pikaisesti pysyvät

säännökset päivärahojen määräytymisperusteista.

Sosiaali- ja terveysministeriö on vahvistanut alle 53-vuotiaan työntekijän työeläkevakuutusmaksuksi 4,1 prosenttia, joka on 0,3 prosenttiyksikköä hallituksen esityksessä arvioitua alempi. Palkansaaajan työttömyysvakuutusmaksuksi vuonna 2008 sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa hallituksen esityksen HE 86/2007 vp mukaisesti 0,34 prosenttia. Maksujen yhteismäärä vuonna 2008 on siten 4,44 prosenttia eikä 4,74 prosenttia, kuten hallituksen esityksessä arvioitiin. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen 1 §:ää muutettavaksi siten, että päivärahan perusteena olevista työtuloista tai maksettavasta etuudesta vähennettävä määrä vuonna 2008 on 4,44 prosenttia.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 1 § muutettuna seuraavasti:

Valiokunnan muutosehdotus

1 §

Jos laissa tai asetuksessa säädetään, että päivärahan tai sitä vastaavan etuuden määrässä on otettava huomioon henkilön työ- tai virkasuhteessa saadut työtulot taikka työntekijän eläkelain (395/2006) 72 §:ssä tarkoitettu vakuutuspalkka, näistä työtuloista tai maksettavasta etuudesta on vuonna 2008 vähennettävä 4,44 prosenttia.

Helsingissä 30 päivänä marraskuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Juha Rehula /kesk	Jukka Mäkelä /kok
vpj.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Päivi Räsänen /kd
jäs.	Risto Autio /kesk	Pertti Salovaara /kesk
	Maria Guzenina-Richardson /sd	Paula Sihto /kesk
	Hannakaisa Heikkinen /kesk	Anni Sinnemäki /vihr
	Arja Karhuvaara /kok	Lenita Toivakka /kok
	Anneli Kiljunen /sd	Erkki Virtanen /vas
	Marjaana Koskinen /sd	vjäs. Merja Kuusisto /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen.

VASTALAUSE

Perustelut

Hallituksen esityksellä jatketaan vuodesta 1993 vuosittain säädettyä erillislakia, jolla mahdollistetaan sosiaalivakuutuksen päivärahojen leikkaaminen. Tehdyn vähennyksen määrä on vaihdellut 1,5 prosentista 5 prosenttiin. Esityksen mukaan maksettavasta etuudesta on vuonna 2008 vähennettävä 4,74 prosenttia. Tällainen menettely heikentää edellytyksiä saavuttaa tavoite lakien selkeydestä ja läpinäkyvyydestä.

Tämä niin sanottu prosenttivähennys otettiin käyttöön 1990-luvun lamavuosina akuuteista säästösyistä. Nämä syyt ovat jo aikaa sitten poistuneet. Siitä huolimatta vähennyksestä ei ole luovuttu, vaan sitä on edelleen käytetty eräänlaisena piilovähennyksenä. Päivärahoja maksetaan vakuutetuille juuri siksi, että he eivät voi olla työssä, eivätkä päivärahat kata menetettyä tuloa täysimääräisesti.

Vähennyksen perusteluna on käytetty työntekijöiden eläkemaksua ja palkansaajien työttömyysvakuutusmaksua. Tällaiselle "solidaarisuudelle" ei kuitenkaan ole kestäviä perusteluita. Lakisääteisen sosiaalivakuutuksen ansionmenetyskorvaukset ovat Suomessa alhaiset 1990-luvulla toteutettujen leikkausten jälkeen. Prosenttivähennyksen käyttö leikkaa erittäin epäsolidaarisesti työttömien, pitkäaikaissairaiden, tapaturman uhrien ja vanhempainvapaalla lasta hoitavien toimeentuloa. Sosiaali- ja terveysvaliokunta on mietinnöissään jo viime vuosisadalta saakka ehdottanut leikkauksista luopumista. Siitä huolimatta yksivuotinen erillislaki esitetään nyt säädettäväksi 16. kerran peräkkäin.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hylätään.

Helsingissä 30 päivänä marraskuuta 2007

Erkki Virtanen /vas
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd

Maria Guzenina-Richardson /sd
Merja Kuusisto /sd
Päivi Räsänen /kd